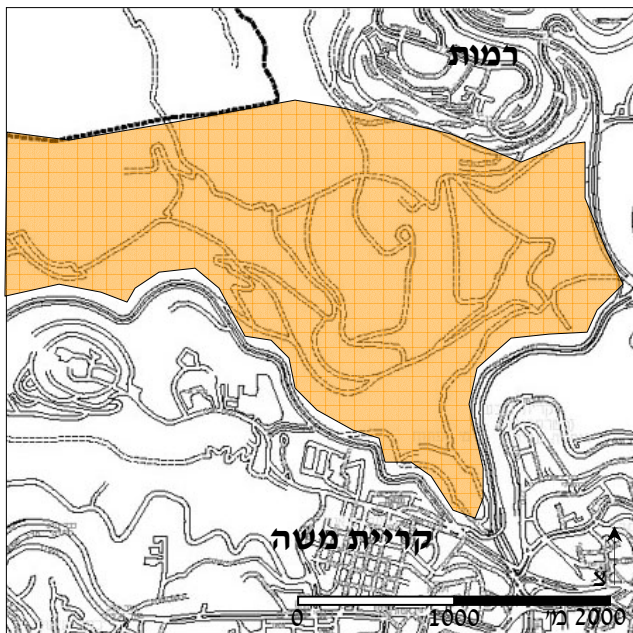

'Emeq Ha'arazim'

נ.צ: 16600-16950.13400-13550
גוש: ?
הכרזת האתר: י-1091 עמ' 1462 IAA 18.5.64: 4493/0 ועוד
רחוב: ---
תאור כללי: טראסות עתיקות, שומרות, שרידי מבנים
הקשר סביבתי: אתר בשטח פתוח.

שמות אחרים: נחל שורק, ואדי א-שומי.

יעוד המקום: פארק מטרופוליני
בעלות: ?
מפעיל המקום: אין
שימוש כיום: שטח פתוח ללא שימוש.

גודל: גדול מאוד. למעלה מ-2000 דונם.
חפירות: לא נחפר.
ניצפות: גבוהה.
תיצפות: גבוהה.

תאור הממצא/ים:
שטח 'חקלאות עתיקה' הכולל טראסות הרוסות-למחצה, מתקנים חקלאיים, שרידי שומרות מתקופות שונות, גלי אבנים, מערות, מערות קבורה וכו'. מבנה מהתקופה הצלבנית במורדות הדרומיים של העמק.

'עמק הארזים'

תקופות: ברזל ב', רומית מאוחרת, ביזאנטית, צלבנית, ממלוכית, עות'מנית.
רמת השתמרות: בינונית.
ממצא מיוחד:
פוטנציאל לחפירה עתידית: 1, 2, 3, 4, 5

מידע נוסף:

יחס אתר-סביבה:

עמק הארזים מתוכנן לשמש כיפארק מטרופוליני באזור צפון ירושלים. כמו כן, כביש מס. 6 מתוכנן לעבור, חלקו חצוב, לאורך ערוץ הנחל. הטראסות, השומרות ושאר השרידים העתיקים בנויים, בד"כ במדרונות הנמוכים של העמק.

נגישות: בינונית. דרך עפר משובשת מלווה את ערוץ הנחל לאורך הגדה הדרומית.

שימור:

מצב השתמרות: בינוני/גרוע. ברוב האתרים בעמק הארזים לא בוצעו כלל עבודות שימור. בהעדר שימור ותחזוקה מצבם של מרבית האתרים בכי רע. עבודות הפיתוח לאורך ערוץ הנחל פוגעות אף הם בשרידים העתיקים שעודם קיימים.

טכנולוגיות: בניית גויל (מדרגות חקלאיות, שומרות) וגזית (שרידי מבנים).

מסקנות:

האתר בעל ערך רב כדוגמה לנוף חקלאי-מסורתי ששרד.

1. קיימת חשיבות רבה בשמירה על השומרות, המדרגות החקלאיות, שרידי המבנים ושאר המאפיינים של אזור זה מפני פיתוח והרס הנוף. יש לדאוג לשילוב הממצאים הארכיאולוגיים במסגרת תכנון הגן המטרופוליני בשטח האתר.
  2. קיים פוטנציאל בעידוד הביקור באתר בשיתוף עם גורמים קהילתיים/עירוניים או גורמים חיצוניים (החברה להגנת הטבע ועוד).
  3. יש לבצע עבודות שימור באתר ולדאוג לתחזוקה שותפת באתר.
  4. יש לדאוג למערכת הסברה/המחשה קבועה באתר ובסמוך לו.
- היחס לאתרים נוספים בסביבה הקרובה:** סמוך לערוץ הנחל מצוי אתר 'ח' עין תלם' (26), במורדות הדרומיים: ליפתא (28), מוצא (31).
ייתכנות תיירותית: גבוהה, ברמה עירונית/ארצית.

☐	ערך ארכיאולוגי מיוחד
☐	ערך היסטורי
☐	ערך דתי-תרבותי
☐	ערך אדריכלי/טכני
☒	מייצג תקופה
☒	ערך נופי
☐	נדירות
☐	רמת השתמרות
☒	מקבץ
☒	פגיעות

שומרה (פורקה בשנת 2003)

ביבליוגרפיה:

סקר ירושלים [101] אתר 47
רפיואנו, יער רמות. ח"א 109 : 111-114.

תאריך עדכון: קיץ 2002

ממלא הנתונים:
שחר פוני – אדריכל
יוחנן (גיו) זליגמן- ארכיאולוג

מדרגות חקלאיות ושרידי שומרות

מראה אופייני

שרידי מבנה מהתקופה הצלבנית.

סלילת כביש מס. 9 בערוץ העמק.